

70 година од упокојења Епископа будимског Георгија (Зубковића)

У четврту недељу Великог поста посвећену Св. Јовану Лествичнику, дана 11. априла 2021. године, Његово преосвештенство Епископ будимски господин Лукијан служио је Свету архијерејску литургију у Саборној цркви у Сентандреји. Преосвештеном архијереју саслуживали су протојереј-ставрофор Војислав Галић, јеромонах Варнава Кнежевић и архиђакон Инокентије Лукин.

На крају Литургије, Преосвештени владика је служио парастос свом великом претходнику на трону Будимских архијереја – Епископу Георгију Зубковићу, поводом 70 година од упокојења. Владика Лукијан беседио је о животу овог великог мужа Цркве Христове и о његовој непоколебивој вери и борби за опстанак Епархије будимске под окриљем Српске патријаршије: "Његов живот је био ход по мукама и трњу".

Истог дана, на сентандрејском гробљу, Владика Лукијан је служио помен родитељима блаженопочившег Епископа Георгија, племенитим Арсену и Милеви Зубковић.

Епископ будимски др Георгије Зубковић (1878-1951)

Епископ будимски Георгије (у свету Ђурађ) Зубковић рођен је 23. априла 1878. године у Будиму од оца Арсена који је био судија и мајке Милеве. Основну школу и гимназију завршио је у Будиму, а Православни богословски факултет у Черновицама, где је и промовисан за доктора теологије. Замонашен је у манастиру Бездину у данашњој Румунији (Епархија темишварска). У чин ђакона рукоположен је 19. децембра 1901. а у свештенички чин 1905. године од Епископа темишварског др Георгија Летића. До избора за епископа био је конзисторијални бележник Епархије темишварске. За епископа будимског изабран је једногласно 10. децембра 1911. године, а хиротонисан 29. децембра 1912. године у Сремским Карловцима, од Митрополита Карловачког и Патријарха Српског Лукијана Богдановића и епископа вршачког Гаврила и темишварског Георгија.

Нови Епископ будимски устоличен је у Будиму 18. фебруара 1913. године, а затим и у Сентандреји 19. фебруара 1913. године. Устоличење је било веома свечано, нарочито у Сентандреји где се српски народ окупио у великом броју да поздрави свог новог архијереја. Епископ Георгије стигао је најпре на железничку станицу у Сентандреји, а потом у украшеном дворском каруцу се упутио ка главном тргу где га је чекала окупљена маса.

Устоличење Епископа Георгија у Сентандреји

Након благодарења у Благовештењској цркви, у свечаној литији се ишло према двору. Свештенство је ишло напред, а на челу испод балдахина нови Архијереј у пратњи архиђаконa Иринеја Ћирића, његовог веома блиског пријатеља. У Саборној цркви Епископ Георгије свечано је уведен у трон епископа будимских, након чега је нови Епископ прешао у двор где је уприличен пријем за народне представнике.

Одмах по окончању свечаности поводом устоличења, новог Епископа је чекало много посла, а отежавајућа околност је била та што није могао одмах да заузме све просторије, јер Патријарх Лукијан Богдановић још увек није иселио из Будимске епархије којој је толико био привржен.

По доласку у Епархију будимску, Епископ Георгије посветио се борби са очување Српског народа у турбулентним друштвено-политичким околностима које су захватиле Европу. Српска Православна Епархија будимска тада је припадала Карловачкој Митрополији, на чијем челу се налазио Митрополит и Патријарх Лукијан Богдановић, који је 1908. године на овај највиши положај изабран са катедре будимских епископа и наставио да администрира Епархијом будимском све до избора Епископа др Георгија Зубковића.

Недуго након преузимања епархијских дужности, стигла је вест о нестанку Патријарха Лукијана Богдановића, који се налазио у бањи Бад Гаштајн. На дан Свете Петке, 27. октобра 1913. године по свршетку Литургије, стигла је депеша о проналаску Патријарха Лукијана са инструкцијом да Епископ Георгије оде у Бад Гаштајн на идентификацију и да преузме тело покојника. Епископ Георгије кренуо је истог дана у послеподневним часовима у пратњи проте Стевана Чампрага за Гаштајн, где су пристигли 28. октобра, баш на дан када наша црква прославља Светог Лукијана. Убрзо су пристигли из Карловаца архиђакон Иринеј Ћирић и прота Мишић из Беча. Млади Епископ Георгије, из предострожности опоменуо је своју пратњу, проту Чампрага као оданог пријатеља блаженопочившег Патријарха да се нипошто не да навести од породице да сведочи да је нађено тело заиста тело Патријарха, ако не буде у то 100 посто уверен.

Положај у којем се нашао Епископ др Георгије није био нимало лак али његова мудрост и дипломатске способности учинили су то да су државне власти биле одобровољене у погледу односа ка Епархији будимској и њеним веницима, иако су они били Срби против којих је Аустроугарска управо повела рат. Читаво време рата, Епископ др Георгије Зубковић провео је са својим народом у срцу Угарске, храбрећи га и залажући се за спашавање

цивилног становништва из ратом захваћених крајева, који су одведени у логоре у Аустроугарску. Епископ бачки др Иринеј Ћирић такође је радио на спашавању цивила из аустроугарских логора, од којих је најпознатији Шарвар. По завршетку Великог рата, почео је рад на уједињењу Српске Патријаршије. Српска Црква била је тада силом историјских околности подељена на неколико црквених јединица: Карловачка Митрополија и Патријаршија, Београдска митрополија (у Краљевини Србији), Црква у Босни која је припадала под јурисдикцију Цариградске Патријаршије, Митрополија цетињска (Црква у Црној Гори) и Далмација.

Победом у Првом светском рату не само да је српски народ одбранио и ослободио своје територије и добио нову и велику државу, него је вратио и границе јединствене Српске Православне Цркве на челу са Патријархом српским Димитријем који је раније био Митрополит београдски. Ипак изван граница Краљевине СХС, а потом Краљевине Југославије, биле су Српска Православна Епархија будимска и Епархија темишварска које су се нашле у Мађарској и Румунији.

У мађарској престоници отворено је посланство Краљевине СХС, са којим је Епископ Георгије имао изузетно добре односе, нарочито са посланицима Милојевићем и Јованом Дучићем, познатим српским књижевником.

По завршетку Првог светског рата, Епископа Георгија чекала је друга борба – за очување Епархије будимске у оквиру Српске Православне Цркве. Мађарске власти су између два светска рата непрестано покушавале, а такође и за време Другог светског рата, да оснују Мађарску православну цркву. За све време су вршиле притисак на Епископа будимског Георгија да се прими места поглавара ове цркве. И поред свих претњи, Епископ Георгије је категорички одбијао све нападе сачувавши своју епархију у саставу Српске Патријаршије.

На крају Другог светског рата, Саборна црква св. Димитрија у Будиму била је тешко оштећена као и Епархијски двор, који је још половином 19. века имао лифт. Црква је потпуно порушена 1949. године од стране бежбожног и антицрквеног комунистичког режима. Епископ Георгије од тада користи летњу резиденцију у Сентандреји као Епископско седиште. Доласком новог режима погоршале су се црквене прилике у Мађарској. Епископ др Георгије често је онемогућиван да путује у Београд. Последњи пут је виђен у Београду 1948. године приликом заседања Светог Архијерејског Сабора СПЦ.

Епископ др Георгије Зубковић уживао је велики углед у Српској Православној Цркви. Два пута је био кандидат за српског Патријарха, 1938. и 1950. године.

Болест и немоћ Епископа др Георгија изазвала је у Будимској епархији велику забринутост. Смештен је у државну болницу где је лежао у соби са још двадесет тешких болесника. Епископа је редовно обилазило свештенство Епархије будимске. Приликом посете једног свештеника који је дошао у посету Епископу Георгију и нашао празан кревет, на питање осталим болесницима – Где је Владика ? Добио је одговор да је владика још јуче умро. Управа болнице о томе никог није известила.

Иако је у Саборној сентандрејској цркви било припремљено горбно место за Епископа Георгија, грађанске власти нису дозволиле да се Владика пренесе у Сентандреју и сахрани у свом катедралном храму. Није било дозвољено ни да се опело изврши у храму у Будимпешти, него је наређено да се опело и сахрана обаве на јавном гробљу.

Свети Архијерејски Синод одредио је да га молитвено испрати викарни Епископ топлички Висарион. Међутим, није добио одобрење мађарских власти за то.

Опело блаженоупокојеном Епископу др Георгију служило је свештенство Епархије будимске на челу са архијерејским замеником, протом Василијем Хужвиком из Сентандреје. Када су владичини посмртни остаци стављени у кола, коњи уопште нису хтели да се помакну са места. Тада су се Срби упрегли у кола и превезли Владику до гроба.

У јесен исте године мађарске грађанске власти наредиле су да се Владика пренесе у Сентандреју и сахрани у припремљеној му гробници.

Владика Георгије је високо носио заставу Српске Православне Цркве и достојно је представљао. Српски народ у Мађарској са поносом се сећа свог Архијереја и његовог мукотрпног живота.

mitropolija.com